

RESTAURATIE VAN DE JANSKERK.

Wanneer over een tiental jaren de vreemdeling een wandeling door de stad maakt zal hij ongetwijfeld worden geboeid door de monumenten uit een ver verleden, die dan weer in hun oude luister zullen zijn hersteld. En laten wij hopen, dat ook de geboren en getogen Utrechter dan zijn oog over het stadsschoon in zijn onmiddellijke omgeving zal laten gaan, om er evenveel aandacht aan te wijden als hij zou doen wanneer het monumenten in den vreemde betrof.

De torens, waaraan het herstel langzaam maar gestadig groeit zullen dan toch wel een heel eind gereed zijn. Ook met de Janskerk zal dat het geval zijn. De restauratiewerkzaamheden aan dit gebouw, waarmee in het voorjaar van 1947 werd begonnen, beperken zich thans nog tot het koor, dat tussen 1510 (zeer laat dus) en 1540 op de plaats van het romaanse werd gebouwd. Het koor verkeerde al lang in een slechte toestand, de muren vertoonden scheuren en er zaten gaten in, waarin de duiven konden nestelen. Als bij de meeste oude gebouwen, waarvan men de restauratie ter hand heeft genomen, bleek ook hier toen men eenmaal was begonnen de situatie veel erger dan aanvankelijk werd gedacht. De binten van de kap, tot de hoofdbinten toe, bleken zo verteerd te zijn, dat men ze met een schop kon opruimen. Prachtige, oer degelijke eiken balken uit de zestiende eeuw waren tot het hart toe vermolmd en wie er een greep naar deed trok er eenvoudig een stuk van een halve meter zonder moeite af.

Zo aan de buitenzijde, waar men de nieuwe gedeelten regelmatig ziet verrijzen, zou men het niet zeggen, maar wie dicht bij en hogerop komt, kan het duidelijk waarnemen, hoe slecht de gewelven er aan toe zijn. Vooral die aan de zuidelijke zijde, waar de regen opstaat. De muren hebben het vocht gretig opgezogen en daarna is het weer opgetrokken naar de gewelven. De kapel aan deze zijde is nooit afgewerkt geweest, zodat men gewoon tegen de houten kap aankeek. Het staat nog niet vast of de toestand zo zal worden gelaten of dat men, wat eertijds niet werd afgewerkt, nu zal voltooiën.

De werkzaamheden vertonen verder weinig variatie. Travee na travee wordt afgewerkt — twee zijn er nu geheel gereed, twee zijn er klaar op de beglazing na, en een aantal andere zijn thans in behandeling. Aan het vorderen van het werk kan men constateren dat het materiaal, waar het het glas betreft, weer beter is. Moest men zich bij het herstel van de ramen in de kapel van Thomas van Nijkercken nog vergenoegen met vlak en vrij saai glas, waarvan slechts enkele ruitjes wat meer karakter hadden, bij de volgende ramen beschikte men weer over prachtig materiaal, zuiver Oud-Hollands kathedraalglas, dat leeft en dat rijk is aan nuances.

Van de oude tufsteen heeft men niet veel meer kunnen gebrui-

ken. Het oude materiaal is vervangen door Ettinger tufsteen van uitstekende kwaliteit. Van de Devonische kalksteen aan de plinten, de kroonlijst en de onderdorpels van de vensters kon men nog al wat in tact laten. En van de Gildehaustersteen in de steunberen kon ook nog menig stuk, nadat het was gekeerd, weer op zijn oude plaats worden aangebracht. Men kan ze herkennen aan hun donkere kleur.

Het verkrijgen van het materiaal levert in het algemeen geen moeilijkheden meer op. Maar omdat een gedeelte met dollars moet worden betaald heeft men er toe besloten het niet meer als vroeger uitsluitend zelf te kloven. Dat brengt altijd materiaalverlies mee. Daarom komt een gedeelte van het tufsteen in platen van de gewenste dikte gezaagd naar ons land. Het gevolg is, dat het veel werk kost de „rechte lijn” in het bouwwerk te voorkomen, waarvoor elke steen afzonderlijk moet worden behandeld.

In het gedeelte dat thans gereed is heeft men ook weer het poortje hersteld dat in het begin van de zeventiende eeuw als dienstingang van de stadsbibliotheek, die toen in het koor van de kerk was gevestigd, werd aangebracht.

De schoorstenen van het huis dat tegen de kerk is aangebouwd hebben hun funeste invloed op het kerkgebouw niet gemist. Zij liepen eenvoudig door het dak van een kapel heen of langs de steunberen en het roet heeft een noodlottige invloed op de muren doen gelden. Na de restauratie zal men deze rookkanalen dan ook niet meer aantreffen.

Reeds eerder was men gereed gekomen met het herstel van de kapittelkamer, die thans als consistoriekamer wordt gebruikt. Het fraaie goudleren behang, dat indertijd was verkocht en aan het Centraal Museum in bruikleen werd gegeven, is door een gewaardeerd geschenk terug gekomen en weer aangebracht. De beschildering — groen met veel goud — is hersteld. Dit alles vormt met de rijke barokke schoorsteenbekroning en het voorname stucplafond, dat boven de schoorsteen de datum 17 November 1755 en in het midden het Johannesteken — het lam met de kruisvaan — draagt, een fraai geheel.

TWEE EEUWEN CHRISTELIJK ONDERWIJS.

Hoewel de aanleiding voor de uitgave reeds weer lang achter ons ligt is het toch gerechtvaardigd nog de aandacht te vestigen op het boekje dat de heer W. G. van de Hulst wijdde aan de twee eeuwen onderwijs, gegeven op de scholen van de Ned. Herv. Gemeente. Het verscheen onder de titel „De Boom groeide” bij de Erven J. Bijleveld te Utrecht. Het leert ons veel interessants over het ontstaan van de scholen — twee motieven waren er, zo zegt ds. Gerbrandy in zijn woord vooraf: het sociale, schoolonderwijs